

BEATA SKRZYDLEWSKA* – LUBLIN

WSPÓŁCZESNE MUZEA RELIGIJNE ARCHIDIECEZJI LUBELSKIEJ. REALIZACJE I PROJEKTY

Muzea religijne, konkretnie muzea Kościoła rzymskokatolickiego, mają historię sięgającą ponad 120 lat. Pierwsze z nich organizowane były w okresie, gdy Polska była pod zaborami. Powstawały wówczas by ocalić obiekty pozostałe po kasatach zakonów, by zorganizować laboratoria badawcze dla studentów seminariów duchownych pomocne przy nauce archeologii chrześcijańskiej a także po to, aby przechować pamiątki narodowe. Analizując ich dzieje nie trudno zauważyć, że wyraźnie zarysowują się cztery okresy w ich rozwoju¹.

Okres pierwszy trwa od 2. poł. XIX w. do czasu zakończenia I wojny światowej. W tym fundamentalnym dla rozwoju muzealnictwa kościelnego okresie powstało dziesięć muzeów.

Drugi etap rozwoju muzeów Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce trwał od 1918 r. do końca II wojny światowej. Jego początek zbiega się z uzyskaniem przez Polskę niepodległości, w związku z tym nie kładzie się już tak wielkiego nacisku na przechowywanie świeckich pamiątek narodowych.

Okres trzeci muzealnictwa kościelnego to czasy od zakończenia II wojny światowej do 1989 roku. W tym czasie powstało kilka nowych muzeów parafialnych, jednak niektóre muzea diecezjalne zawiesiły swoją działalność².

Zmiany, które nastąpiły w naszym kraju po 1989 r. otworzyły nowy rozdział w dziejach kościelnego muzealnictwa. Dały początek kolejnemu okresowi działalności muzeów kościelnych. Zaczęto wówczas organizować wiele nowych muzeów religijnych. To ożywienie w muzealnictwie kościelnym było związane nie tylko z przeobrażeniami politycznymi, ale także pośrednio ze zmianami w strukturach kościelnych.

W 1992 r. na mocy bulli papieskiej *Tuus Poloniae Populus* dokonano reorga-

* Beata Skrzydlewska – dr historii sztuki.

¹ B. Skrzydlewska, *Muzeum Diecezjalne w Płocku na tle dziejów muzealnictwa kościelnego*, „Muzealnictwo”, 49 (2008) s. 89-101; T. Bukowski, *Urządzenie i funkcjonowanie muzeum parafialnego*, „Archiwa Biblioteki i Muzea Kościelne” (dalej: ABMK), 79 (2003) s. 151-160.

² B. Skrzydlewska, *Muzea Kościoła katolickiego w Polsce. Informator*, Kielce 2004.

nizacji w strukturach Kościoła w Polsce. Powstało 12 nowych diecezji oraz 5 nowych metropolii. Pojawiły się wtedy ambicje, aby każda diecezja posiadała muzeum, zorganizowane według najnowszych trendów wystawienniczych.

Niebagatelny wpływ na kształt współczesnych muzeów miały oczywiście zmiany wprowadzone w ustawodawstwie państwowym. Uchwalono nową *Ustawę o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* oraz nową *Ustawę o muzeach*³. Na mocy podpisanego konkordatu między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską w dniu 28 lipca 1993 r., wspomniane ustawy miały być przestrzegane przez organizatorów muzeów przykościelnych i sprawujących nad nimi pieczę⁴.

Dotychczas działalność muzeów Kościoła rzymskokatolickiego miała charakter złożony i nie zawsze jednolity. Zajmowano się między innymi gromadzeniem zbiorów bardzo różnorodnych w swoim charakterze, działalnością wystawienniczą, konserwatorską. Podejmowano więc aktywność na różnych płaszczyznach, tym samym zatracał się charakter właściwy dla muzeum religijnego. Było to jednak charakterystyczne nie tylko dla muzeów funkcjonujących w Polsce, ale i w całej Europie.

Porównywalna sytuacja zaistniała już w I połowie XX wieku. Za pontyfikatu papieża Piusa XI wydane zostało *Rozporządzenie w sprawie sztuki Świętej*⁵. Dla uzgodnienia procedur nad pracami przy zabytkach, papieska Komisja ds. Kościelnych Dóbr Kultury przygotowała List okólny *Konieczność inwentaryzacji i katalogowania kościelnych dóbr kultury*⁶.

Odnosząc się do warunków współczesnych, dnia 15 sierpnia 2001 r. wydano list okólny o *Funkcji pastoralnej muzeów kościelnych*. Dokument ten nadał muzeom religijnym nowy, jasno wytyczony kierunek działania⁷.

Ważnym momentem, otwierającym możliwości pozyskiwania funduszy na remonty i konserwację i jednocześnie na zakładanie placówek muzealnych był rok 2004, rok przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej dnia 1 maja roku do struktur Unii Europejskiej⁸.

³ Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Dz.U. 2003, nr 162, poz. 1568; Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach, Dz.U. 1997, nr 5, poz. 24.

⁴ Konkordat między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską, podpisany w Warszawie dnia 28 lipca 1993 r., Dz.U. 1993, nr 51, poz. 318.

⁵ *Rozporządzenie Ojca Św. Piusa XI w sprawie sztuki Świętej*, Watykan 1925; B. Skrzydlewska, *Ochrona zabytków sztuki na podstawie dokumentów kościelnych*, ABMK 67(1997), s. 33-40.

⁶ Papieska Komisja ds. Kościelnych Dóbr Kultury, *List okólny Konieczność inwentaryzacji i katalogowania dóbr kultury*, 8 XII 1999 r.

⁷ Papieska Komisja ds. Kościelnych Dóbr Kultury, *List okólny Funkcja pastoralna muzeów kościelnych, 15 VIII 1999 r.*, tłum. ks. F. Nieckarz, „Biuletyn Muzeum Diecezjalnego”, 4 (2000-2001), s. 5-76; Bp M. Leszczyński, *Ochrona zabytków sztuki sakralnej w świetle aktualnego prawa Kościoła katolickiego*, „Muzealnictwo”, 49 (2008) s. 79-88.

⁸ Traktat między Królestwem Belgii, Królestwem Danii, Republiką Federalną Niemiec, Republiką Grecką, Królestwem Hiszpanii, Republiką Francuską, Irlandią, Republiką Włoską, Wielkim Księstwem Luksemburga, Królestwem Niderlandów, Republiką Austrii, Republiką Portugalską, Republiką Finlandii, Królestwem Szwecji, Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej (Państwami Członkowskimi Unii Europejskiej) a Republiką Czeską, Republiką Estońską, Republiką Cypryjską, Republiką Łotewską, Republiką Litewską, Republiką Węgierską, Republiką

Dawało to możliwość pozyskania środków na renowację obiektów sakralnych i zakładanie muzeów przykościelnych. Między innymi dzięki tak pozyskanym pieniądzom powstały liczne muzea, także w archidiecezji lubelskiej. Powstało także kilka projektów muzeów religijnych, których ze względu na brak funduszy nie udało się zrealizować. Poniższy tekst otwiera cykl artykułów, które w kolejnych numerach czasopisma omawiać będą poszczególne muzea. Artykuł ten ma więc charakter przeglądowny.

Wśród muzeów, które powstały w archidiecezji lubelskiej wymienić należy, *Ekspozycję w skarbcu katedralnym, Muzeum 200-lecia Diecezji, Muzeum przy kościele pobrygidzkowskim w Lublinie, Muzeum przy Sanktuarium w Wąwolnicy, czy Muzeum przy klasztorze Dominikanów w Lublinie*. Obecnie trwają prace nad aranżacją *Muzeum przy Metropolitalnym Seminarium Duchownym Lublinie*.

Istnieje też kilka projektów niezrealizowanych dotychczas ze względu na brak funduszy: *Muzeum im. Ignacego Konarskiego przy parafii rzymskokatolickiej pw. Wniebowzięcia NMP w Opolu Lubelskim, Aranżacja ekspozycji muzealnej związanej z historią parafii i miasta Końskowola; Scenariusz i Aranżacja wnętrza ekspozycji stałej Klasztor Braci Mniejszych Kapucynów w Lublinie ul. Krakowskie Przedmieście 42*.

Obecnie planowane jest zorganizowanie Muzeum Regionalnego przy parafii w Końskowoli.

Współcześnie, tak jak na początku XX wieku, muzea powstają przy okazji remontów kościołów. Przykładem tego może być Archidiecezja Lubelska. W latach 1998-2006 przeprowadzano prace w ramach realizacji projektu kompleksowej konserwacji świątyni, zainicjowane przez ówczesnego arcybiskupa lubelskiego Józefa Życińskiego. W I etapie przeprowadzono prace związane z adaptacją skarbcza i zakrytych akustycznej⁹. Otwarto przy tej okazji w maju 2006 roku ekspozycję w skarbcu katedralnym *Skarby Archikatedry* przygotowaną przez mgr Danutę Szewczyk-Prokurat¹⁰.

Przeprowadzone zostały także prace związane z zagospodarowaniem otoczenia świątyni m.in. ciągu komunikacyjnego przy ul. Stefana kardynała Wyszyńskiego. Przy tej okazji powstało *Muzeum 200-lecia Diecezji*, jako oddział muzeum archidiecezjalnego. W budynku kurialnym, na poddaszu usytuowano muzeum, w którym umieszczono zbiory należące do archidiecezji. Oficjalne otwarcie

Malty, Rzeczpospolitą Polską, Republiką Słowenii, Republiką Słowacką dotyczący przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej do Unii Europejskiej, podpisany w Atenach w dniu 16 kwietnia 2003 r., Dz. U. 2004, nr 90, poz. 864.

⁹ H. Landecka, *Węzłowe problemy ochrony i konserwacji miasta Lublina i lubelskiego zespołu katedralnego u schyłku XX i na początku XXI wieku*, referat wygłoszony podczas Konferencji naukowej *Archikatedra lubelska zabytek sztuki i kultury polskiej. Historia badania i konserwacja*.

¹⁰ D. Szewczyk-Prokurat, *Zabytki złotnictwa w Skarbcu Archikatedry Lubelskiej*, wygłoszony podczas Konferencji naukowej *Archikatedra lubelska zabytek sztuki i kultury polskiej. Historia badania i konserwacja*.

muzeum nastąpiło dnia 23 listopada 2006 roku¹¹. Do aranżacji wnętrza powołano zespół w składzie: Elżbieta Kasprzyk, ks. Marek Sawicki i Beata Skrzydlewska. Na powierzchni 362,70 m² urządzono ekspozycję podzieloną na trzy części (nawę, obojście i prezbiterium), na której zaprezentowano zbiory sakralne pochodzące z różnych parafii archidiecezji lubelskiej. Ekspozycję zaaranżowano także w dawnej kaplicy biskupów lubelskich. Do oryginalnego wyposażenia wnętrza dodano także eksponaty niestanowiące pierwotnego wyposażenia.

W październiku 2012 r. ukończono projekt i realizację muzeum w wieży kościoła rektoralnego pw. Wniebowzięcia NMP Zwycięskiej (pobrygidzkowskim) w Lublinie. Pomysł muzeum powzięto podczas planów związanych z renowacją kościoła¹². W dobudowanej do kościoła w I połowie XVI lub na początku XVII wieku wieży o wysokości 37 m, zorganizowano ekspozycję obrazującą historię kościoła i klasztoru. Do aranżacji wnętrza powołano zespół w składzie: Elżbieta Kasprzyk, ks. Marek Sawicki i Beata Skrzydlewska. W muzeum w wieży kościoła pobrygidzkiego umieszczone zostały obiekty wycofane z kultu, ilustrujące historię kościoła. Eksponaty umieszczone są w specjalnie zaprojektowanych witrynach, które chronią obiekt, ale także dają możliwość jego optymalnej prezentacji. Największą atrakcją dla zwiedzających jest szansa przyjrzenia się malowidłom ściennym pochodzącym z XV wieku, powstałym prawdopodobnie w czasach panowania króla Kazimierza Jagiellończyka¹³. Nie do końca jednoznacznie ustalona została tematyka przedstawień na freskach. Z pewnością dostrzegamy widok miasta, zaś w innej części orszak rycerzy. Największe zainteresowanie budzi fresk z postacią króla. Według badaczy Franciszka Koperzy i Jana Smolińskiego na malowidle znajduje się postać króla Władysława Jagiełły lub jego syna i następcy Kazimierza Jagiellończyka¹⁴. Innego zdania był Karol Estreicher, według niego na malowidle znajduje się fragment przedstawienia Trzech Króli. Ekspozycja znajduje się także w kryptach kościelnych. Tę część zaaranżował archeolog Rafał Niedźwiadek z Firmy Archee z Lublina. Muzeum otwarto oficjalnie w listopadzie 2012 r.

Również w listopadzie 2012 roku, ukończono projekt i realizację muzeum przy parafii rzymskokatolickiej pw. św. Wojciecha w Wąwolnicy¹⁵. Sanktuarium

¹¹ E. Kasprzyk-Kikut, M. Sawicki, B. Skrzydlewska, *Projekt aranżacji Muzeum 200-lecia Diecezji*, Lublin 2006 [mps Kuria Archidiecezjalna w Lublinie]; M. Sawicki, *Muzeum Archidiecezjalne w Lublinie*, „Muzealnictwo”, 49 (2008) s. 139-147.

¹² E. Kasprzyk-Kikut, M. Rawicki, B. Skrzydlewska, *Rewitalizacja pobrygidzkiego zespołu klasztorowego – kościół z wieżą – ekspozycja muzealna*, Lublin 2012 [mps w Archiwum Parafii pw. Wniebowzięcia NMP Zwycięskiej w Lublinie, ul. Narutowicza 6].

¹³ J. Domaśowski, A. Karłowska-Kamzowa, M. Kornecki, H. Małkiewiczówna, *Gotyckie malarstwo ścienne w Polsce*, Poznań 1984, s. 21.

¹⁴ J. Smoleński, *Sprawozdanie Komisji do badań Historii Sztuki w Polsce*, 9 (1915) s. 268-300; K. Estreicher, *O treści malowideł w kościele pobrygidzkowskim w Lublinie*, „Prace Komisji Historii Sztuki”, VI (1934-1935) s. 16.

¹⁵ E. Kasprzyk-Kikut, B. Skrzydlewska, *Projekt Muzeum Towarzystwa Przyjaciół Wąwolnicy przy parafii rzymskokatolickiej pw. św. Wojciecha w Wąwolnicy*, Lublin 2008 [mps w Archiwum Parafii św. Wojciecha w Wąwolnicy].

w Wąwolnicy jest miejscem kultu Najświętszej Maryi Panny¹⁶. Aby opowiedzieć historię sanktuarium, a także dzieje miejscowości, której początki sięgają czasów prehistorycznych, w 1995 roku zorganizowano muzeum w krypcie kaplicy¹⁷. Muzeum powstało z inicjatywy ówczesnego proboszcza ks. Jana Pęzioła a także Zarządu Towarzystwa Przyjaciół Wąwolnicy.

W związku z przeprowadzanymi w ostatnich latach pracami konserwatorskimi na terenie parafii, przystąpiono do remontu kaplicy, a także zaaranżowano na nowo ekspozycję muzealną według projektu mgr Elżbiety Kasprzyk i dr Beaty Skrzydlewskiej.

W niewielkim pomieszczeniu, zaprezentowano – jak w mikrokosmosie – historię regionu od czasów wczesnego średniowiecza aż po dzień dzisiejszy. W gablotach umieszczono eksponaty archeologiczne pozyskane z przeprowadzanych w latach 1999–2000 prac wykopaliskowych. Dużą część ekspozycji zajmują paramenty kościelne będące własnością parafii.

W 2012 roku otwarto w klasztorze dominikanów w Lublinie muzeum¹⁸. Muzeum realizowano w ramach projektu *Klasztor w sercu miasta*. Muzeum powstało w II etapie realizacji. Po ukończeniu prac konserwatorskich w odzyskanych pomieszczeniach zawarto program *Przeszłość i teraźniejszość*. Na muzeum wybrano salę mieszcząca się w parterowej części klasztoru na styku skrzydła północnego i zachodniego. Punktem centralnym ekspozycji jest wielkoformatowa fotografia obrazu Jana Matejki *Unia Lubelska*, przed nią wyeksponowano w gablocie krzyż Unii Lubelskiej. Po bokach w gablotach zaprezentowano naczynia liturgiczne, paramenty kościelne¹⁹.

W ostatnich latach planowano otwarcie kilku innych muzeów na terenie archidiecezji lubelskiej, projekty jednak nie zostały zrealizowane ze względu braku funduszy.

Jednym z takich muzeów, miało być *Muzeum im. Ignacego Konarskiego* przy Parafii rzymskokatolickiej pw. Wniebowzięcia NMP w Opolu Lubelskim. Muzeum miało być ważnym miejscem edukacyjnym dla młodzieży lubelszczyzny i innych regionów kraju. Uwaga zwiedzających muzeum miała być skierowana między innymi na rody Słupeckich i Tarłów, a także na czasy związane z działalnością ojców pijarów, którzy mieli szczególny wpływ, zwłaszcza w okresie oświecenia na reformę szkolnictwa w Polsce²⁰.

Na przykładzie konkretnych postaci – między innymi z o. Ignacym Konarskim – związanych z zakonem, w tym także i z klasztorem opolskim, miano dokonać prezentacji rozwoju szkolnictwa na ziemiach polskich od okresu Oświecenia. Przestrzeń ekspozycyjna wytyczona została tak by stopniować w odbiorcy

¹⁶ J. Pęziół, *Wąwolnica. Sanktuarium Maryjne*, Lublin 2008.

¹⁷ W. Dybała, *Muzeum wąwolnickie – świadek przeszłości*, Wąwolnica 2011.

¹⁸ E. Kasprzyk-Kikut, B. Skrzydlewska, *Projekt koncepcji ścieżki edukacyjnej „Klasztor w sercu miasta” – scenariusz i aranżacja wnętrza Sali ekspozycji stałe*, Lublin 2008.

¹⁹ D. Szewczyk-Prokurat, *Klasztor w sercu miasta. Dzieje skarby lubelskich dominikanów*, Lublin 2012.

²⁰ E. Kasprzyk-Kikut, B. Skrzydlewska, *Muzeum im. Ignacego Konarskiego przy parafii rzymskokatolickiej pw. Wniebowzięcia NMP w Opolu Lubelskim*, Lublin 2007.

napięcie: korytarz, sala pijarska, sala ze złotnictwem, sala z tkaninami i kaplica (zaaranżowana przez muzealnika), która miała natężenie wzmagać.

W korytarzu na ścianach którego miały być zawieszone obrazy z wizerunkami świętych, znaleźć się miały także portrety oo. pijarów, którzy przyczynili się do rozwoju nauki na ziemiach polskich, a także sylwetki wychowanków zakonu, którzy wnieśli trwały wkład w naukę. Na miejscu pierwszym, umieszczone miały być fotografie braci: Ignacego i Stanisława Konarskich, związanych poprzez rodzinę Tarłów z Opolem Lubelskim. Ignacy Konarski w wybudowanych ze swojej inicjatywy gmachach założył w 1771 roku pierwszą szkołę rzemiosł *Gimnazium Artificum* i przyczynił się także do rozbudowy kościoła opolskiego.

W sali pijarskiej, pośrodku planowano ustawienie ławy lekcyjnej, na której zaprezentowane miały być dzieła pisane pijarów: Stanisława Konarskiego: *O poprawie wad wymowy*, *Gramatyka polsko-lacińska*, *O skutecznym rad sposobie*, *O religii poczciwych ludzi*; Rafała Czerwiakowskiego: *Nauka chirurgii uniwersalnej*; Onufrego Kopczyńskiego: *Gramatyka języka polskiego*, *Zbiór nauki chrześcijańskiej i obyczajowej „Prawidła przystojności i obyczajów”*, a przede wszystkim elementarz: *Nauka czytania i pisania* – elementarz, który stał się pretekstem do zaprezentowania różnych elementarzy polskich wydawanych na przestrzeni wieków. W pozostałych salach i w kaplicy zaprezentować miano paramenty kościelne.

Innym muzeum, którego nie udało się zrealizować, jest w Parafii pw. Znalezienia Krzyża Świętego i świętego Andrzeja Apostoła w Końskowoli²¹. Szczególnie interesująco przedstawiać się miała ekspozycja w kościele filialnym pw. św. Anny, zwłaszcza ekspozycja w emporze chórowej i znajdującym się obok pomieszczeniu nad zakrystią. W emporze nad zakrystią, wyeksponować planowano zachowane: polichromię, kominek, ceglana posadzkę. Wnęki w murze, przy kominku i pod parapetem okna, uzupełnić miano szklanymi gablotami, w których ustawić chciano wycofane z kultu przedmioty. Urodę miejsca miało podkreślać oświetlenie umieszczone w posadzce tak, aby jak najefektywniej oświetlało sklepienie kolebkowe i nie niszczyło warstwy malarskiej polichromii. Ta realizacja w całości nie doszła do skutku. Zrealizować udało się natomiast ekspozycję w kryptach kościoła pw. Znalezienia Krzyża Świętego i św. Andrzeja Apostoła w Końskowoli²².

Niestety realizacji nie doczekała się także ekspozycja w kryptach klasztoru Braci Mniejszych Kapucynów w Lublinie²³. Na cele muzealne przeznaczona miała być krypta ze szczątkami doczesnymi fundatorów. Wewnątrz krypty ustawiony miał być kłęcznik, na nim manekin przyodziany w kapę żałobną. Obok planowano ustawienie gabloty pulpitowej z ułożonymi na niej informacjami dotyczącymi

²¹ E. Kasprzyk-Kikut, B. Skrzydlewska, *Muzeum Parafii rzymskokatolickiej pw. Znalezienia Krzyża św. w Końskowoli. Aranżacja wnętrza i scenariusz wystaw*, Lublin 2007.

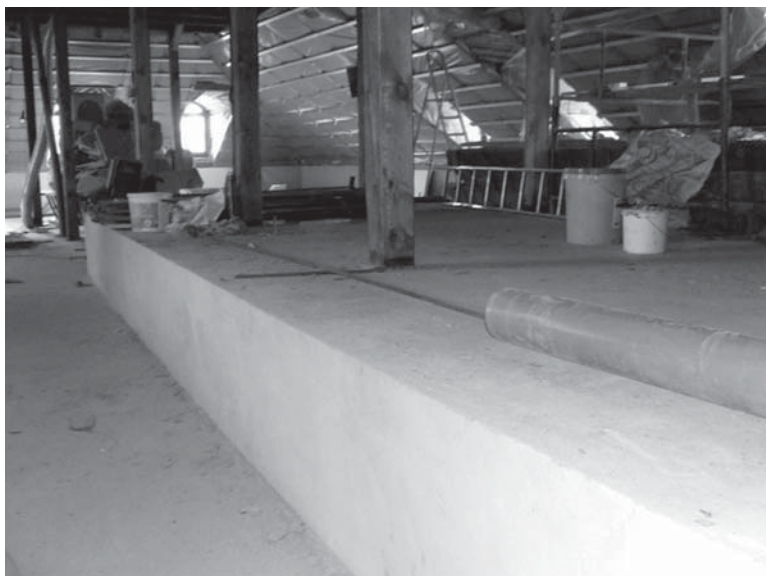
²² E. Kasprzyk-Kikut, B. Skrzydlewska, *Projekt ekspozycji muzealnej w kryptach w kości pw. Znalezienia Krzyża św. i św. Andrzeja Apostoła w Końskowoli w ramach projektu Konserwacja i remont fary w Końskowoli zabytku o istotnym znaczeniu dla regionu lubelskiego*, Lublin 2010.

²³ E. Kasprzyk-Kikut, B. Skrzydlewska, *Scenariusz i aranżacja wnętrza ekspozycji stałej*, Lublin 2007.

osób pochowanych w krypcie. Jedno z pomieszczeń stylizowane miało być na celę zakonną. Miano ustawić tam bibliotekę, gabloty ze złotnictwem, biurko z usadowionym obok manekinem w habicie franciszkańskim. Zaprezentowane miały być również portrety świętych i błogosławionych związanych z klasztorem lubelskim: bł. o. Honoratem Koźmińskim (w latach 1849-1853 słuchaczem Studium filozoficzno-teologicznego w klasztorze lubelskim), a także wyniesionymi do chwały błogosławionych przez Jana Pawła II w gronie 102 męczenników II wojny światowej ojcami: Fidelisem Chojnackim, Symforianem Duckim, Anicetem Koplińskim, Henrykiem Krzysztofikiem i Florianem Stępnikiem.

Analizując proces powstawania muzeów religijnych, na przykładzie archidiecezji lubelskiej pojawia się pytanie, czy organizowanie muzeów religijnych wynika głównie z autentycznej chęci przechowywania i prezentowania dziedzictwa kulturowego w sposób właściwy muzeom, czy jest tylko ostatnim punktem w procesie realizacji odnowy budynku kościelnego.

Muzea są zawsze znakami czasów, w których powstają. Wpływ na ich funkcjonowanie mają zmieniające się zwyczaje, trendy, mody, widoczne to jest zarówno w wystroju, w doborze obiektów jak i w ekspozycji. W kontekście różnorodnych przemian pojawia się problem zachowania tożsamości muzeów kościelnych i wypełniania przez nie właściwych im zadań. Ostatecznie rodzi się pytanie czy współczesne muzeum kościelne jest miejscem rozwoju kultury integralnej, a także czy zarządzający muzeum lub je organizujący zabiegają o ukazanie integralnego obrazu, wymiaru eksponatu.

Fot. 1. Muzeum 200-lecia Diecezji na etapie realizacji. Fot. Beata Skrzydlewska.

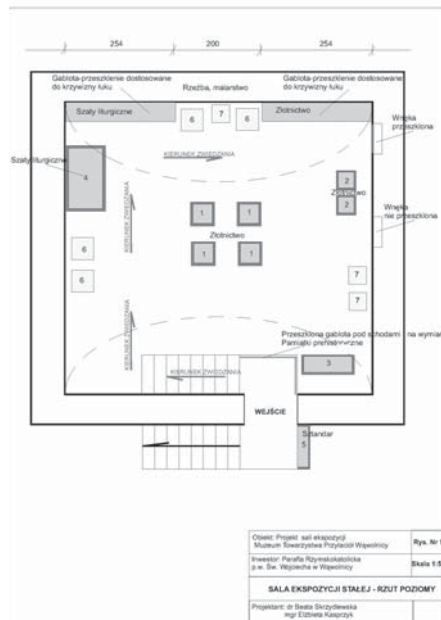
Fot. 2. Muzeum 200-lecia Diecezji. Fot. Beata Skrzydlewska.

Fot. 3. Muzeum w wieży kościoła pobrygidkowskiego w Lublinie.
Polichromia XV w. Fot. Marcin Markowski.

Fot. 4. Muzeum w Wąwolnicy. Fot. Beata Skrzydlewska.

Fot. 5. Projekt sali ekspozycji w muzeum w Wąwolnicy.

Fot. 6. Krypty w kościele pw. Znalezienia Krzyża Świętego. Fot. Marcin Markowski.

MODERN RELIGIOUS MUSEUMS OF LUBLIN ARCHDIOCESE. PRODUCTIONS AND PROJECTS

Summary

Since the time of transformations in Poland in 1989, religious museums following the latest exhibition trends, have been set up in effect of the political transformations that contributed indirectly to the changes in the Church organisational structures. In 1992 by the virtue of Papal Bull *Tuus Poloniae Populus* the Church structures in Poland were reorganized. At that time there were 12 new dioceses and 5 new metropolises. The amendments to the national law: the new *Act on Protection and Conservation of Historic Sites* and the new Act on Museums substantially influenced the current status of church museums. Following the commencement of the Concordat between the Holy See and the Republic of Poland on 28th July 1993 those acts of law should be abode by the organizers of church museums.

Religious museums were provided with new operational guidelines by means of the circular letter *Pastoral Functions of Church Museums* issued by the Papal Commission for Church Cultural Heritage on 15th August 2001. Since the accession of Poland to the European Union, the managers of sacred construction sites have been raising funds for repair works and establishment of museums. Thanks to such funding sources, a number of museums have been set up, inter alia in Lublin Archdiocese. Amongst them the Museum of 200-year Diocese in Lublin, the Museum of the former Saint Brigid's Church in Lublin, the Museum of the Shrine in Wąwolnica or the Museum of the Dominican Monastery in Lublin should be highlighted.

There is still a number of projects that have not been implemented due to the lack of funding sources: *Ignacy Konarski Museum* of the Roman Catholic Parish of the Assumption of the Blessed Virgin Mary in Opole Lubelskie, *Arrangement of Museum Exhibition of Parish History and Town of Końskowola*, *Scenario and Interior Design of Permanent Exhibition of the Friars Minor Capuchin Monastery in Lublin* ul. Krakowskie Przedmieście Street 42.

Museums stand for signs of the times of their establishment. They are influenced by the changing habits, trends, fashions visible either in interior decoration or in the final selection of related items or units as well as on displays. Within the context of various transformations, the problem of preservation of identity of church museums and achievement of assigned targets or missions arise.

Translated by Monika Zielińska-Choina